

Læreplan i vg3 vaskerifaget

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 25. juni 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 fra Kunnskapsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2022

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Vg3 vaskerifaget handler om vask og vedlikehold av tekstiler og om å forstå sammenhengen mellom dette. Faget skal bidra til at lærlingen får kompetanse og forståelse for viktigheten med personlig hygiene og smittevern i behandling av urene så vel som rene tekstiler og hvordan redusere risikoen for spredning av smitte. Faget skal bidra til kompetanse i å behandle tekstiler på en måte som opprettholder tekstilenes bruksegenskaper og utseende og forlenger deres levetid. Videre skal faget bidra til å sikre behovet for rene tekstiler i arbeids- og samfunnsliv.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 vaskerifaget skal bidra til å utvikle den enkeltes identitet som fagarbeider. Krittisk tenkning utvikles gjennom arbeid med praktiske vaskerioppgaver der lærlingens valg og utførelse har betydning for prosess og resultat. Etisk bevissthet fremmes gjennom refleksjon over hvordan kjemikalier og metoder påvirker miljø og sosiale forhold. Skaperglede og engasjement utvikles når lærlingene erfarer hvordan deres fagkompetanse bidrar til at tekstilene varer lenger og kan gjenbrukes.

Kjerneelementer

Smittevern og sikkerhet

Kjerneelementet smittevern og sikkerhet handler om at hygiene og smittevern er grunnlaget for en trygg vaskeridrift. Det handler også om å ha kunnskap om bransjens gjeldende regelverk og kompetanse innenfor helse, miljø og sikkerhet. Videre handler det om å utvikle en trygg og god arbeidsplass og å planlegge, gjennomføre og foreta risikovurderinger.

Vaskeriteknologi

Kjerneelementet vaskeriteknologi handler om tekniske, pneumatiske og elektriske installasjoner og maskinstyring for overvåking og optimalisering av produksjonsprosesser i vaskeriene. Det handler også om samspillet av innsatsfaktorene vann, temperatur, kjemi og tid for å ivareta tekstilenes kvalitet og påvirke vaskeresultatet. Videre handler det om sammenhengen mellom de ulike teknologiske installasjonenes evner og bruksområder for å balansere bruken av innsatsfaktorer for å oppnå optimale prosesser.

Produksjon, sporing og teknologi

Kjerneelementet produksjon, sporing og teknologi handler om å ivareta en produksjonsplan i et vaskeri. Det handler også om å forstå hvilke ressurser og hvilken teknologi som skal benyttes gjennom hele produksjonsprosessen slik at tekstilene er i henhold til kravene til leveransen. Videre handler det om evnen til å kritisk og konstruktivt vurdere alle aspekter som inngår fram mot et sluttprodukt som tilfredsstillende alle gjeldende bransjekrav. Kjerneelementet handler også om kunnskap om å behandle avvik fra definerte prosesser.

Samhandling

Kjerneelementet samhandling handler om å kommunisere og samhandle med mennesker med ulik kulturell og språklig bakgrunn. Det handler også om å ha kulturforståelse og reflektere over muligheter og utfordringer på et vaskeri med et stort mangfold. Videre handler det om å ha respekt for ulikheter og bevissthet rundt hvordan den enkelte kan bidra til et godt psykososialt arbeidsmiljø. Det handler også om å kommunisere med kunder og samarbeidspartnere og imøtekomme kundens krav og forventninger til vaskeritjenesten.

Tverrfaglige temaer

Bærekraftig utvikling

I vg3 vaskerifaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om grønn produksjon gjennom å identifisere overforbruk av energi og vann og utføre tiltak. Det handler også om å identifisere og utføre tiltak for å forlenge levetiden på tekstiler og produksjonsutstyr.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i vg3 vaskerifaget innebærer å lytte til og gi respons i spontan og forberedt samtale. Det innebærer også å bruke fagterminologi og forstå uttrykksmåter og å drøfte og reflektere over fagrelaterte emner og problemstillinger. Videre innebærer det å kommunisere og tilpasse muntlig tekst til mottaker og formål.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i Vg3 vaskerifaget innebærer å utforme tekster tilpasset mottaker og formål, dokumentere prosesser og utarbeide miljø- og avviksrapporter. Det innebærer også å utforske og reflektere over faglige emner og problemstillinger, bygge opp argumentasjon og bruke faglige kilder på en kritisk måte som lar seg etterprøve.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg3 vaskerifaget innebærer å finne og vurdere innhold i tekster, håndbøker for maskiner og utstyr, regelverk, prosedyrer, produktdatablader, standarder og retningslinjer. Det innebærer også å sammenligne, tolke og systematisere informasjon.

Å kunne regne

Å kunne regne i Vg3 vaskerifaget innebærer å hente ut, beskrive og tolke informasjon fra et tallmateriale og å beregne maskinkapasitet, vaskeresepter og tidsbruk. Det innebærer også å beregne kostnader knyttet til ressursbruk og metodevalg.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i Vg3 vaskerifaget innebærer å betjene maskiner og ha kjennskap til styrings- og sporingssystemer og bedriftens interne IT-systemer, Videre innebærer det å bruke systemer for registrering av kunder, merking av tøy og innkjøp. Det handler også om å utvikle etisk bevissthet og utvise digital dømmekraft ved å følge normer og regler.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering vg3 vaskerifaget

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere produksjonsarbeid i henhold til bransjens gjeldende regelverk og bedriftens helse-, miljø- og sikkerhetssystem
- gjøre rede for Sinners sirkel og bruke denne til å utvikle vaskeresepter tilpasset tekstiltype og smusshetsgrad
- analysere produksjonsprosessen, rapportere avvik og drøfte korrigerende tiltak i en helhetlig prosess
- innhente informasjon om og drøfte metodevalg og bruke tilgjengelige teknikker og teknisk utstyr i bransjen
- anvende kjemikalier og håndtere emballasje i samsvar med gjeldende regelverk
- utføre hygiene- og bakteriekontroll i produksjonsprosessen, dokumentere dette og iverksette tiltak ved behov
- anvende maskiner og produksjonsutstyr i hele produksjonslinjen

- begrunne valg av maskin og maskininnstillinger og gjøre rede for nødvendigheten av prosessovervåking av alle produksjonsprosesser
- gjøre rede for måling av produktivitet og effektiv produksjonsflyt
- vurdere tekstilens tilstand med tanke på omvask, kassasjon eller fortsatt bruk
- identifisere og vurdere tiltak for farer som kan oppstå på hvert prosesstrinn i tekstilbehandlingen, farer som kan redusere hygienekvaliteten og medføre smitterisiko for ansatte og besøkende
- vurdere og utføre forebyggende vedlikehold av maskiner og utstyr
- analysere avvik og foreslå og vurdere korrigerende tiltak i produksjonsprosessen i samarbeid med kollegaer
- gjennomføre kvalitetskontroll og dokumentere at produktet er i tråd med spesifikasjonen for ordren
- planlegge og gjennomføre ordrer for utlevering og transport i samsvar med bestillinger og hygieneregler
- gjennomføre tiltak ved bestillingsavvik og presentere dette for kunder
- utføre kostnadsberegninger knyttet til ulike produksjonsprosesser og utarbeide fakturagrunnlag
- reflektere over hvordan en selv kan bidra til et godt psykososialt arbeidsmiljø
- gjøre rede for partssamarbeidet i bedriften, og reflektere over arbeidsgivers og arbeidstakers plikter og rettigheter, og over hvilke krav og forventninger som stilles til et likeverdig og inkluderende arbeidsliv

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingene viser og utvikler kompetanse i vg3 vaskerifaget når de bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i faget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingene skal være i dialog om lærlingenes utvikling i vg3 vaskerifaget. Lærlingene skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget.

Vurderingsordning

Sluttvurdering

Før fagprøven må alle som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, ha bestått en skriftlig eksamen laget ut fra læreplanen i faget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt. Eksamen skal ikke ha forberedelsesdel.

Opplæringen i vg3 vaskerifaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på to til tre virkedager.